

Ročník: 99 | číslo: 51 | 22. prosince 2019 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

V á n o c e

100 let české bohoslužby

EDITORIAL

Blahobytný Západ udělal štěstí čimsi nemožným. Vytvořili jsme pseudo-štěstí, pseudoúspěch, pseudobezepečí, jež nikdy lidské srdce neuspokojí. Většina Božího lidu je nucena učit se hledat štěstí a svobodu na mnohem prostší úrovni. Evangelium říká, že právě tam je vždycky štěstí k nalezení.
Richard Rohr

Štědrovečerní příběh, který prožíváme každým rokem, je zdánlivě obyčejný. A přesto se stalo něco nevídaného. Josef s Marií musí podniknout namáhavý pochod do svého domovského města, aby splnili občanskou povinnost. U rodičky se objeví porodní bolest. Nemohou sehnat ubytování, a tak se uchýlí do místa, kde se krmí dobytek. A zrovna tady přichází na svět pánů Pán a králů Král, bezmocný a slabý.

Boží království je opakem dnešního světa, který cení moc, sílu a bohatství. V Izraeli bývalo zvykem oslavovat narození dítěte, zvláště chlapce, s velikou radostí. Shromáždili se muzikanti, příbuzní a známí přicházeli blahopřát a přinášeli dítěti dárky.

Jenomže Ježíšovi rodiče v dalekém kraji nikoho neměli. Nad takovou významnou událostí však bdí nebeský zástup a jejich chvalozpěv po andělském oznámení uslyší i pastýři, neda-leko hlídající svá stáda. Úžasný okamžik. Hospodinova sláva se rozprostírá všude kolem. Lidé si o tom vyprávějí a chválí Boha.

Hvězda nad Betlémem vzplála a stále hoří i v našich srdcích.

Kristus se rodí pro každého z nás. Nezapomínejme v tento sváteční čas na naše blízké, ať už je to životní partner, děti, rodiče, prarodiče, bratr či sestra ze sboru či známý člověk. Navštěvujme se a odpouštějme si. Zpívejme a radujme se, neboť světu vzešlo světlo.
-czka

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Husitský prapor nad kostelem v Lounech

Téměř po čtyřiceti letech získal sbor Dr. K. Farského v Lounech novou fasádu, a tak nad kostelem zavlál černý prapor s husitským kalichem symbolizující duchovní tradici, k níž se společenství v něm shromážděné hlásí. Funkcionalistický kostel, postavený v letech 1931-32 dle projektu architekta O. Poláka, byl během letošního léta a podzimu rekonstruován a 28. 11. 2019 znovu zasvěcen službě Bohu a lidem za účasti pražského biskupa Davida Tonzara.

Na slavnostní bohoslužbu přišel i starosta města Pavel Janda a členové Kulturní komise, kteří rozhodli o přidělení dotace na opravu objektu ve výši 500 000 Kč.

Za štědrý dar a vstřícnost města Louny poděkoval jménem církve br. biskup a udělil panu starostovi medaili M. Jana Husa. Nábo-

ženská obec věnovala představiteli města publikaci o architektuře sborů CČSH, připomínající blížící se výročí vzniku naší církve. Do nového církevního roku a do dalšího století existence Církve československé husitské vstupuje náboženská obec s opraveným kostelem. Právě instalovaná výstava žáků ZUŠ Louny ze třídy S. Racety je dalším příspěvkem ke slavení kulatého výročí. Talentovaní žáci výtvarného oboru vyzdobili interiér portréty J. Husa a andělskými křídly, která ukazují k adventu a Vánocům. V přátelské atmosféře, podpořené vystoupením chrámového pěveckého sboru pod vedením I. Derflové, setrvalo asi sedm desítek účastníků do večerních hodin.

Helena Smolová

Radostné matiné v České Lípě

V neděli 1. prosince se v kostele Mistra Jana Husa v České Lípě konalo adventní matiné. Kromě jímavého zapalování první adventní svíce dvěma malými „andílky“ a obvyklých částí pobožnosti bylo obohaceno dramaturgií biblických textů a hudebními čísly, která obsáhla tvorbu pěti století. Zazněly skladby Orlanda di Lassa a Adama Michny z Otradovic, vyslechli jsme i Kyrie z méně známé II. české mše půlnoční J. J. Ryby, radostné Tollite hostias C. Saint-Saënsa i dvě části z Adventní mše Petra Ebena. Závěr patřil písni bratra patriarchy Tomáše Butty To se stalo za císaře Augusta. Zpíval liberecký komorní sbor Levamentum. Věřící měli k dispozici program s texty skladeb, takže se mohli ke známým koledám a písním připojit. Celý pořad sestavila jáhenka Marie Truncová, hudební nastudování a sbor řídil Petr Trunec. Atmosféru ve vánočně vyzdobeném kostele doplňovala aktuálně probíhající výstava fotografií F. Eichlera Raně křesťanské stavby v Arménii. Předsálí pak zdobí krajinné fotografie českolipského umělce Roberta Mekiše. Život v českolipské NO se příchodem M. Truncové nebyvale oživil a pozvedl. V kostele se za příspěvní města Česká Lípa pravidelně konají náboženské akce spojené s kulturními pořady, které obohacují život celého města. Jaroslava Hajduková

Týdeník Církve československé husitské. Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová, redaktori: Mgr. Josefina Hudcová, Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.

Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková.

Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz Tisk: Grafotechna plus.

Distribuce a reklamace: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: Mgr. Jitka Wendlíková, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

Dívejme se za horizont našich dní

Kázání bratra biskupa Pavla Pechance pronesené při příležitosti adventní bohoslužby ve sboru v Brně-Botanické

Milé sestry a milí bratři, pokoj vám.

Husovu sboru zde v Brně v Botanické ulici vévodí obraz akademického malíře Jana Dědiny. Tentýž obraz, tedy vlastně dvojče, je také v Husově sboru v Pardubicích. Přiznám se, že když jsem tento výjev z Ježíšova kázání na hoře viděl poprvé, zaujal mě, tak jako jistě i vás. Umí vtáhnout do děje. Co mě ale zaskočilo, byla jistá anatomická nepřesnost. Zdálo se mi, že se Ježíš opírá o loket, a tak je jeho paže příliš dlouhá.

To se nám lidem stává, díváme se někdy kolem sebe nepozorně a činíme pak rychlé závěry. Malíř samozřejmě žádnou chybu neučinil, to jsem se já jen špatně díval, nedobře pochopil.

Stává se nám totiž, že nevidíme věci tak, jak jsou. Někdy posouváme pohled ve zkratce, neúplnosti a nepřesnosti, jsme jen lidé. Také se ovšem někdy stává i to, že člověk překvapivě vidí, co druzí přehlížejí, vidí pod povrch věcí a dějů – stává se prorokem. Tehdy nemluví jen na základě svého ducha, vjemů a zkušeností. Duch svatý vane v těch vzácných okamžicích z člověka v milosti, která se posouvá dál.

Takto provanut Duchem svatým viděl Zachariáš, otec Jana Křtitele. Najednou mohl mluvit. Jak líčí příběh evangelia, otevřela se mu ústa, před sebou měl svého prvorozeného syna, viděl dál než ostatní. Mnohem dál, než jeho ruka mohla dosáhnout. Nemohl se ničeho chytnout, opřít se o jasná fakta. Bylo to vidění, které je výzvou. My lidé můžeme slyšet slova evangelia – můžeme a nemusíme vidět... Někteří biblisté poukazují na to, že Zachariášova slova u evangelisty Lukáše jsou chvalozpěvem možná ještě předkřesťanským. Na každý pád je Zachariášovo slovo protkáno hlubokými odkazy na Písmo. Vízí, která k věřícímu člověku promlouvá naplněním a příchodem mesiášského času.

Do těchto pošmourných dní, kdy zapalujeme první adventní svíci, přibližujeme si světlo, sestry a bratři, které září nad všemi časy. Letos o Vánocích si budeme v naší církvi připomínat události roku 1919, kdy tehdy péči Klubu reformních kněží lidé slyšeli na moha místech o půlnočních bohoslužbách namísto latiny

v liturgii svou mateřštinu. Sto let uplynulo, mnohé se posunulo ve všech církvích a dnes už nikoho tehdejší novinka nepřekvapí. A je proto na místě promýšlet, jak dalece jsme srozumitelní dnešnímu světu. Jak zvěst evangelia nést lidem v roce 2019 a dál.

Když pročítáme Zachariášův chvalozpěv a hledáme propojenost odkazů minulosti, vědomí přítomnosti mesiášského času v milosti dopadá na nás – odraz duchovního světla. Světla, které, jak jsme dnes v evangeliu slyšeli, se zjevuje v Božím milosrdenství těm, „kdo jsou ve tmě a stínu smrti“. I do současnosti přichází

slyšeli dnes z proroka Izajáše: „*Ode mne vyjde zákon a mé právo svítne všem lidem. Má spravedlnost je blízko, má spása vzejde, všichni lidi bude soudit má paže. Ve mne skládají naději ostrovy, čekají na mou paži.*“ (Iz, 51,4-5) Všichni lidé budou souzeni...

O naší církvi věříme, že vznikla z Boží vůle a milosti, aby do jedné svatě a obecně církve byli přivedeni mnozí, kteří by jinak zůstali v nevěře a v beznaději. V naší církvi nemáme, nepěstujeme charakter výlučnosti, exkluzivity. Říkáme o sobě, že jsme církvi jednou z mnoha, věříme, že jsme součástí obecně církve a jsme církvi lidovou. Tedy ne ve smyslu masivního počtu našich věřících, jak tomu bylo v prvních letech vzniku Církve československé husitské. Ale jsme společenstvím, jehož

Spasitel a uvádí „naše kroky na cestu pokoje“. Jsme ovšem směřováni k tomu, abychom upustili od povrchních a rychlých soudů, pohledů na svět a nás. Často se nyní například mluví o rozdělené společnosti. O velkých příkopech – politických, ekologických, sociálních, ty bohužel rostou mezi lidmi. Jednoduché recepty nefungují a další rádo by „mesiášové“ z řad současníků spíše další hradby mezi lidmi staví, zdá se.

Rozdělení platí i na poli církevním. Eku­menické vztahy se sice stále upevňují a nevráží se nebo postupně mizí, ale občas slyšíme: „Proč jsou i církve rozdělené, když je jeden Bůh? Vždyť všechny církve mluví o jednom Mesiáši a prosí o téhož Ducha.“

Rozdělení je svědectvím o stínech mezi lidmi a stále potřebě světla našeho Pána. Takže stále i přes nejednotu a disharmonii mezi lidmi platí zaslíbení, které jsme

identitou je otevřenost dveří, nevysoký práh, což je přednost i zranitelnost zároveň. Doplňujeme tak pestrou paletu církve a rozdílností, která mezi námi je.

My lidé se nikdy nemůžeme trvale opírat o tento svět a vazby, které zde máme. Nemůžeme pevně spoléhat na své oči, na svůj rozum, úsudek. Rádi se sice pohybujeme v bublině vztahů s lidmi, s nimiž nacházíme jednotu a porozumění, ale nic zde není trvalé. I církve se proměňují a posouvají. Jen Bůh je dokonalý a věčný. Mesiáš Kristus nás i přes mnohou temnotu a nepřátelství spojuje. Kristus přišel a přichází do rozděleného světa, propojuje dávná proroctví a současnost, abychom i my viděli za horizont našich dní.

První adventní svíce roku 2019 už hoří, jako znamení naší touhy po světle. Kéž světla a naší propojenosti s Pánem přibývá. Amen.

Pavel Pechanec

NAD PÍSMEM

Když se naplnil čas

Mt 1,18-24

Stal se jejich spasitelem. Každý jejich soužením byl sužován a anděl stojící před jeho tváří je zachraňoval; svou láskou a shovívavostí je vykupoval... (Iz 63,8b-9a)

Bratři a sestry, milí a milovaní. Co říkáte nebo co byste řekli na tohle tvrzení: Běží nám krásný adventní čas, o jehož Dni a Hodině naplnění neví nikdo, ani andělé nebeští, jenom Otec. Ptám se z toho překvapení, že o první části věty, sotva zapsané, mám pochyb-

nosti. Za prvé: o kráse musíme opatrně, víme proč. Za druhé: Času přece způsob chování vůbec neurčujeme my. Ba naopak. My se jen snažíme pojmenovat, co na čase nebo časem vidíme nebo prožíváme. Tak jako když den co den se jen mihne a je tu čtvrtá adventní neděle. Ohlašuje se to všude a hoří čtyři svíce. U nás, ve vyzdobeném sboru, snad podobně jako u vás, je zapalujeme s radostí, a ne ve stresu. Přece víme, že Vánoce nejsou náš Goliáš, i když venku to tak vypadá. Ale ještě by mohly být po-

chybnosti. A za třetí: Někdo nemusí souhlasit ani s tím zkrácením adventu na čtyři týdny, vždyť Pána Ježíše očekáváme po celou dobu, po všechny dny a týdny každého roku. To záleží na nás. Ale co na nás nezáleží, a co nám je z lásky svěřeno, abychom se nebáli a nepochybovali a věřili, to nám říká Boží slovo. Pravdivé a mocné. Které se pravdou, mocí Ducha Hospodinova a láskou prolamuje každým okamžikem k nám a o němž je psáno. KDYŽ SE NAPLNIL ČAS, STALO SE TĚLEM. A Sírachovec 15,15 nás ujišťuje: Máš na to, abys zůstal věrným.

Na nás je ta svoboda volby, ta výsada, to privilegium, hlásat tuto radostnou událost, nestarat se, zda vhod či nevhod, ale být opatrní velice a nenechat si ukrást ten rozdíl mezi slovy lidskými a Slovem Božím. Neboť svět tvrdě útočí, abychom právě na ten rozdíl zcela a úplně zapomněli, nevzpomněli si a vůbec si jej neuvědomovali. Myslíte, že se to neděje? O lidské řeči je přiléhavé, přímo materialistické rčení: „Řeč se mluví a pivo pije.“ Moji bratři Češi: Nic proti pivu s mírou. Ale o Božím Slově jsme uslyšeli hned první neděle od proroka Izajáše výzvu, abychom vystoupili na horu Hospodinovu, do domu Boha Jákobova, že nás bude Hospodin učit svým cestám a my po jeho stezkách budeme chodit. /Iz 2, 1-5/ Tak kdo by se nebál s osobní zodpovědností opakovat výzvu: Chodme v Hospodinově světle!

Jde mi o rozpoznání, že Boží Slovo je ta autorita a energie a moudrost shůry, z toho neviditelného prostoru, avšak s viditelnou schopností a silou být naším světlem a předávat nám vzdělání Hospodinovo, zbožnost Bohu libou a opatrnost správně lidskou, jak nás upomíná i J. A. Komenský, v době, kdy se sice rozednívá, ale rozednívá se do husté mlhy. Ano. Jazyk, řeč je duchovní prostor. Ať mluvíme jakoukoliv řečí, užíváme prostředků duchovního prostoru.

Také apoštol Pavel by nás rád viděl v tom dobrém světle. Učí nás, co znamená TENTO ČAS. Říká nám, co jsou skutky tmy a že můžeme a máme se obléknout ve zbroj světla, v charakter Ježíše Krista, a nevyhovovat svým sklonům, neboť to, co následuje po sklonech, zřejmě již není na výběr, nýbrž jen na propadání vášním. V husté mlze dnešní doby potřebujeme to nejsilnější světlo,

4. NEDĚLE ADVENTNÍ

Nebesa, vydejte krůpěje shůry, ať kane z oblaků spravedlnost; necht' se otevře země a urodí se spása. (Izajáš 45,8)

První čtení: Malachiáš 3,19-21 (4,1-3)

Tužby adventní:

2. Aby v naší mysli světlo pravého poznání se rozřehlo, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom pokušení přemáhali a srdce čisté uchovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože všemohoucí, prosíme tě, očistiť naše svědomí a posvěcuj nás, aby tvůj Syn při svém příchodu nalezl v nás příbytek připravený pro sebe! Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Římanům 1,1-7

Evangelium: Matouš 1,18-25

Verše k obětování: Lukáš 1,28.42

Verš k požehnání: Izajáš 7,14

Modlitba k požehnání:

Bože všemohoucí, vděčně přijímáme tvé svaté dary a zároveň tě prosíme, ať se naši požehnanou účastí na tajemství chleba a kalicha stále více uskutečňuje naše spása! Ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 203, 209, 202

Pane Bože, náš Nebeský Otče,
vzdávám tobě díky za pomoc v těchto horečnatých dnech,
a za nás za všechny vzdávám čest tvé Svatosti
a prosím, odpusť nám, svým dětem, že podeňujeme tvoje zaslíbení,
tolikrát opakované a zdůrazňované, zatímco my bychom rádi,
abys někdy ten čas mezi zaslíbením a jeho naplněním zkrátil.
Ať přijmeme fakt, že ty nezkracuješ,
ale svým milovaným dětem zdůrazňuješ.
Kéž i my objevujeme tu mlčenlivou víru prosících.
Pane Ježíši, díky tobě, že jsi, a díky, že nás pozastavuješ
před tajemstvím nejvyššího dobra.
Amen. A kdo můžete, řekněte Amen.

Hospodinovo, a to oblékání nám může trvat dlouho. Zároveň to však jednoznačně jistě znamená, že od Pána Ježíše přijímáme bázeň Hospodinovu. Není to vystrašenost. Je to úcta na cestě ke svatyni. Kdo by se nebál, bratří moji a sestry moje. A ta zaslíbení! Apoštol Pavel je nepřeskakuje, ale vyslovuje tak, aby posílil naši trpělivost a naději z toho povzbuzení, které nám dává Písmo. Jeho modlitba /Ř 15,4-9/ o druhé neděli, skutky světla o třetí neděli.

A tak, co můžeme nebo bychom mohli vyrozumět od dnešního Izajáše? Hospodin k němu, k Achazovi, promluvil znovu! Měl si vyžádat znamení od Hos-

podina, svého Boha. A Achaz? Jeho odpověď je tak zarputilá, no, jako například řeč Jonášova! On NECHCE žádat, on prý nebude pokoušet Hospodina. Ale to je od něho pokrytecké. A proto znamení a zaslíbení vyslovuje Izajáš.

Co o tom víme? Toto je nejstručnější, co jsem objevila pro nás všechny:

Zaslíbení jsou zjevené Boží výroky, tvořící ve svém úhrnu bytostnou složku a základní předpoklad naděje. Jsou nesmírně důležitým činitelem, totiž motivem vůle, její žádostivé lásky vůči nejvyššímu dobru. Jsou základem pocitu bezpečí, hlubokým zdrojem statečnosti, zárukou smyslu života, důvodem trva-

lého pokoje a radosti a počátkem důvěřivého poměru dítěte k Otci. /Jiří Havlíček/

Prorok Izajáš vyslovil TO ZASLÍBENÍ /Iz 7,14/. A od té chvíle běží a letí nám ten čas. Advent. Očekáváme proto příchod Pána Ježíše s trpělivostí dokonce radostnou, nevymlouvejme se na nic, a dejme se vyučovat cestám Božím přímo skrze Slovo Boží. A snažme se skutečně po cestách Božích chodit. To jsou náročnější fáze. Ale co zaslíbení? Jak že to zní? A BŮH BUDE S VÁMI. Amen? Nebo si necháme ukrást cíl všech cílů?

Niki Otisková

K 100. výročí Českého misálu a české vánoční bohoslužby

V překotném tempu pracoval dr. Karel Farský od 27. listopadu roku 1919 na překladech a redakci dvou prvních sešitů „Českého misálu“. Měly být dokončeny a rozeslány do Vánoc, aby podle nich mohly být na mnoha místech naší vlasti slaveny bohoslužby v mateřském jazyce.

V nehostinné místnosti „U milosrdných“ se Farský při svitu petrolejové lampy věnoval překladu formulářů římského misálu a redakční práci na jeho české verzi, jak o tom napsal v knížce s názvem „Přelom“. Začátkem prosince roku 1919 bylo zřejmé, že se překladatelské dílo v návaznosti na předcházející podklady podaří dokončit. Misál, respektive jeho první část, se tiskla v nákladu 1500 kusů a asi jedna třetina byla již předem rozebrána členy Klubu reformních kněží. Další objednávky přicházely, když se duchovní o vydání dozvěděli. Spolupracovníci jako A. Procházka, A. Šimšík a M. Zeman pomáhali Farskému rozesílat zásilky tak, aby se dostaly sešity s liturgickými formuláři včas k těm, kteří si je objednali. I když role Farského při přípravě a vydání Českého misálu je nesporná, přesto se jednalo, jak uvádí prof. Pavel Marek, o kolektivní dílo, neboť se na něm podílelo více autorů, jako X. Dvořák, A. Procházka, S. L. Bouška a jiní. Vydavatel s pokorou a sebekritickým hodnocením připojuje k vydání Českého misálu toto vysvětlení: „Doufajícce do posledka, že činitelé povolanejší postarají se zavčas o vydání „Českého misálu“, pokročili jsme k tomu dílku svépomocí teprve v po-

slední čas na základě usnesení schůze z 27. listopadu t. r. Proto nemůže dílko toto vyhovovati požadavkům přísné kritiky ani po stránce vnitřní ani úpravou... Náš účel byl pouze poskytnouti duchovenstvu „Český misál“ pro slavení svátků 1919 vánočních v českém kostele po česku...“ (cit. s. 12).

Česká mše svatá zpívaná na Hod Boží vánoční 1919, titulní strana

V článku „Historické Vánoce“ v Právu národa z 15. prosince 1919 je obsažena výzva určená reformním kněžím, aby o Vánocích roku 1919 slavili českou bohoslužbu cestou činu (via facti), a to bez ohledu na církevní zákaz. „Navrhujeme proto, aby o letošních Vánocích každý opravdově reformní kněz, počínaje půlnoční mší svatou, sloužil nejsvětější oběť jazykem českým nebo slovenským... Doufáme, že dříve, nežli dojde čtenářům toto číslo, budou mít před sebou formuláře českých mší. Jsou to výtisky sice prozatímní, ale vysoké ceny historické“

V článku je dále uveden praktický pokyn: „Již o čtvrté neděli adventní ohlaste z kazatelný lidu české bohoslužby vánoční, poučte je o této velkolepé události a vyžádejte si jeho souhlas.“ Jako argumentace pro tuto oficiálně nedovolenou bohoslužbu v mateřské řeči je nejen často reformními kněžemi zdůrazňované cyrilometodějské dědictví, ale přímo je zde v tomto článku odkaz i k autoritě Ježíše Krista. „Náš zákonodárce nejvyšší, Ježíš Kristus, nemluvil k lidu latinsky, ale ve své řeči mateřské. A jistě si nepřeje, aby některá řeč či národ měl v jeho církvi přednost, ale přeje si rovnost všech národů a řečí.“

Český misál, připravený a vydaný tiskem dr. Karlem Farským, obsahuje „mešní řád“ (ordinarium) a formuláře na „Neděle a svátky“ (proprium). Začíná formuláři na vánoční svátky, které jsou obsahem prvního sešitu z roku 1919. Je to patrné i z obálky, na níž je kresba s lidovým vánočním motivem od umělce Mikoláše Alše. Farského Český misál vychází z tehdy při mši užívaného Řím-

ského misálu. K vánočním svátkům se v západní tradici vztahují tři mše – „Půlnoční“ (v noci), „Ranní“ (za svítání) a „Velká“ (ve dne). Jedná se o starořímský zvyk slavení Vánoc, který šířením liturgických knih byl napodobován i jinde. Podle symbolického výkladu se toto trojí slavení vánoční mše vztahuje jednak k narození Spasitele z Marie, druhé pak k narození Ježíše v duších pastýřů a věřících a třetí odkazuje ke zrození Syna z věčného Boha Otce. Toto trojí narození Ježíše Krista vychází z evangelijního čtení ze 2. kapitoly podle Lukáše, jež je čteno při Půlnoční (L 2,1-14) a při Ranní (L 2,15-20), a z prologu Janova evangelia první kapitoly, který se čte na Hod Boží vánoční (J 1,1-14).

Biblická čtení v rámci po-
tridentské římské mše byla výhradně v latině podle znění Vulgáty. Z Vulgáty však byly pořizovány překlady do češtiny, zvláště perikop. Rozšířeným překladem celé Bible do češtiny, užívaným v katolickém prostředí, se stala Bible svatojanská (1888-1889), zatímco v evangelickém prostředí měla své místo v českých a slovenských sborech Bible kralická. Sigismund Bouška, který připravoval překlad české vánoční mše v roce 1919, doporučil užívat pro biblická novozákonní čtení překlad Jana Ladislava Sýkory. Tento profesor Karlovy univerzity přeložil a vydal pro „soukromou potřebu“ nejprve čtyři evangelia (1904) a později i ostatní spisy Nového zákona – „apostolář“ (1914).

V době, kdy Farský pracoval na překladu misálu, existovala již zmíněná česká vánoční zpívaná mše od básníka a kněze Sigismunda Boušky vydaná v roce 1919. Vidíme užití této předlohy na znění některých modliteb v Českém misálu. Například modlitba (oratio) k Půlnoční mši podle S. Boušky zní takto: „Bože, jenž jsi tuto přesvatou noc leskem pravého Světla prosvítiti ráčil, dej, prosíme, abychom radosti tohoto

Světla v nebesích zakoušeli, když jsme jeho tajemství na zemi poznali, jež s tebou živo jest a kraluje.“ V Českém misále je tato modlitba takřka shodná (s. 1). Podobně je tomu i u dalších modliteb, ale některé tradiční pojmy a formulace jsou v redakci Farského změněny a nahrazeny jinými výrazy z tehdy uží-

Bože, aby Spasitel světa tohoto dne zrozený stal se nám dnes původcem svého božského obrození“ (s. 5).

O půlnoční bohoslužbě zněly česky biblické texty, liturgické zpěvy a modlitby. Také modlitba Páně byla již zařazena v českém jazyce, i když ještě s tradičním mešním katolickým nápěvem (srov. Český misál, s. 9-10).

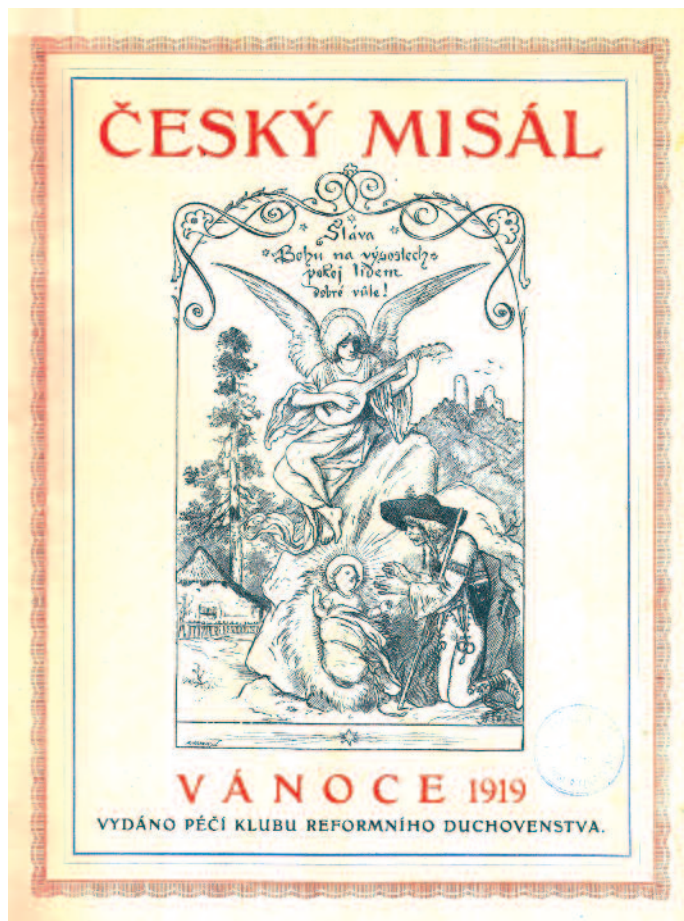
Modlitba Páně s husitským nápěvem poprvé zřejmě znovu zazněla v adventu roku 1917 v kostele v jihočeském Husinci při bohoslužbě, kterou po hudební stránce zajišťoval Josef Pícha. Později se tento zpívaný Otčenáš, známý z Jistebnického kancionálu, dostal v roce 1920 do Českého misálu (s. 129) a v roce 1923 také do Farského liturgie.

Právě vánoční kontext první české bohoslužby a její značný ohlas mezi lidmi není rozhodně náhodný. Existovala zde totiž nejen česká vánoční píseň od dob reformace, ale i novější hudební tvorba, do níž se dostávala postupně čeština. V 18. století někteří čeští učitelé (kantoři) skládali pastorely – skladby s českým textem pro sóla a sbor za doprovodu hudebních nástrojů. V 19. století vznikají pastorální mše s českými texty. Nejznámější

i nejoblíbenější se stala Česká mše vánoční od Jakuba Jana Ryby (1765-1815).

I když čeština jako bohoslužebný jazyk nebyla tehdy dovolena, přesto tyto hudební prvky národní povahy nebyly zcela důsledně zakazovány. České mše vánoční projevují prostým způsobem vznešenost i radost z vánočního evangelia. Při půlnoční bohoslužbě v roce 1919 nemohly být samozřejmě opomenuty vánoční písně lidu. Tyto rozšířené české vánoční písně zaznívající v kostele také významně dokládají zapojení lidu, který se stává aktivním účastníkem slavení bohoslužby, jak o to usiloval dr. Karel Farský a další reformní kněží.

Tomáš Butta

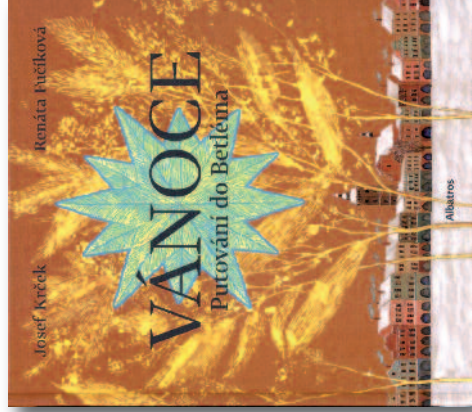

Český misál - titulní list s obrázkem od Mikoláše Alše

vané řeči, jako je „osvěta“ či „obrození“. Například v Bouškově překladu zní formulace v modlitbě při Ranní mši: „... nové světlo vtěleného Slova tvého...“, a v Českém misále je: „...nová osvěta vtěleného Slova tvého“ (s. 2). Nebo v závěrečné modlitbě (postcomunio) při mši během dne je v Bouškově překladu tato prosba: „... Uděl nám, prosíme, všemohoucí Bože, aby dnes narozený Spasitel světa, jako jest pro nás původcem božského znovuzrození, tak byl nám i dárce nesmrtnosti...“

Ve Farského Českém misále zní tato prosba: „Dovol, prosíme, všemohoucí

Co rádi čtete?

Tentokrát bych vám ráda doporučila knihu Josefa Krčka a ilustrátorky Renáty Fučíkové nazvanou „Vánoce. Putování do Betléma“, která vyšla v nakladatelství Albatros v roce 2011. Je to zajímavý a poetický průvodce dobou vánoční od adventu až po Tři krále. Seznámíte se s řadou postav, které nás tímto obdobím provázejí, ale často už přesně ani nevíme, kdo to byl – od Martina, který má 11. listopadu přijet na bílém koni (tedy přinést první sněh), přes Cecílii, Kateřinu, Ondřeje, Barboru, Mikuláše, Ambrože, Lucii, až k samotným vánočním svátkům až po Tři krále. S adventní a vánoční dobou se pojí

celá řada lidových zvyků a tradic, které se někde stále ještě dodržují, ale mnohé z nich už byly zapomenuty. Je proto moc dobře, že i v této knize jsou zaznamenány, i s uvedením kraje, ze kterého pocházejí. Věděli jste například, že na svatou Lucii, 13. prosince, se v jižních Čechách dodržovala tradice šesti Lucek? Pět z nich bylo bíle oblečených, poslední v oděvu kněze. První držela mimino, druhá hadr a rýžák, třetí metlu, čtvrtá košík s pamísky, pátá malířskou štetku... Dozvíte se také třeba, proč a odkdy zdobíme vánoční stromek, jíme kapra a stavíme betlémy. A protože pan Krček je hudebník, doplnil do knížky mnoho krásných koled a vánočních písní včetně not, takže si je můžete zkusit zahrát a zazpívat. Najdete tu dokonce i několik her, které se dříve hrály – vánoční hru o ráji, pastýřskou nebo tříkrálovou, které by mohly být námětem třeba pro přípravu vánoční besídky.

To ovšem stále ještě není všechno. Kniha je plná krásných ilustrací Renáty Fučíkové a navíc je k ní přiložen papírový betlém, do nějž si postupně po přečtení každé kapitoly vystříháte jednotlivé postavy. Takže vám všem přejeme radostné a rozezpívané vánoční svátky, třeba i s touto knížkou!

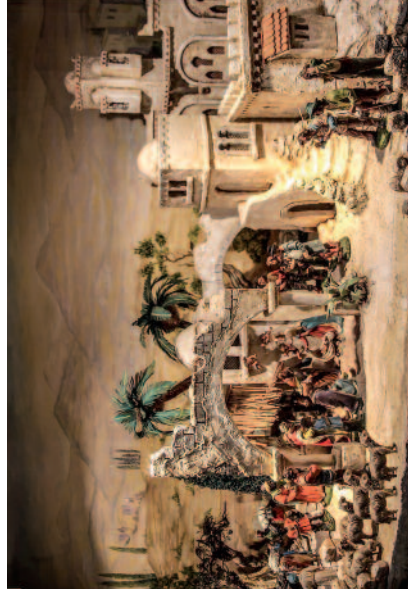
Tak co, přečtete si ji také?

JK

C E S T A

B e t l é m y

Máte doma aspoň malý betlém? Pokud náhodou ne nebo pokud vás už omrzely pohádky v televizi, zkuste si najít pět rozdílů mezi těmito dvěma obrázky. Správné řešení najdete na str. 6. A ještě lépe – vyražte na některou výstavu betlémů – třeba do Betlémské kaple v Praze!

Štědrý den

*Padá sníh a zvonek zvoní,
Cukroví domovem voní,
Rozzářené oči dětí,
Dárků všude jako smetí.*

*Na stroměčku plno svíček,
Zvědavost z pod dětských
víček,*

*Nedočkavost, překvapení,
Svátky lásky, pochopení.*

Jitka Vestfálová (Landová)

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za krásný čas adventu a Vánoc, děkujeme ti za tvého Syna. Prosíme, aby nikdo nebyl o Vánocích smutný a sám. Amen.

Martin, Filip a Lili

– Vánoce

Martin

Vánoce jsou pro nás určitě nejkrásnější svátky v roce, mimo jiné i proto, že jak Filipěk tak Lilička do naší rodiny přišli právě v období Vánoc. Takže jsem vždycky dojetím celý námětko a všechno jim o Vánocích odpouštím a dopřívám. Však to v lednu zase vyběháme!

Filip

No, já osobně bych to zase tak idylicky neviděl. Co se týče jídla, já se nenechám šidit ani během roku, takže zase tak velká změna to není. Pravda, ta rybi konzervička s tuňákem byla opravdu delikátní, to se musí uznat – a tu normálně nedostanu. Nicméně když si například stoupnu před televizní obrazovku, abych Martina upozornil, že už by se měl

přestat dívat na ty hloupé pohádky a věnovat se mi, odstříjí mě stejně nevrle jako kdykoliv jindy – Vánoce nevánoce.

Lili

To já mám Vánoce moc a moc ráda. Předně je páníček pořád doma, takže si ho mnohem víc užiju, než když chodí do práce. Pěkně se spolu uvelebíme na gauči a diváme se na pohádky. Já jim tedy tak úplně nerozumím, ale líbí se mi, že je páníček u mě. A přitom máme dobrůtky – těm rozumím velice dobře! A potom jdeme na procházku. Snih sice většinou moc nepadá, ale dostala jsem pod stromeček nový svetr, takže zima mi nevadí a můžu dovádět i v mrazu. Takže já Vánoce rozhodně miluji!

A tímto se s vámi, děti, loučíme. Máte doma také zvířátko? Napište nám o něm!

JK

Nakreslila: Lucie Kratčířková

2

Soutěž o tři knihy

Až vyluštíte naši vánoční osmisměrku, nezapomeňte nám poslat tajenku na adresu jana.krajcirkova@cesh.cz, abychom tři z vás mohli odměnit knížkou.

Jména výherců otiškujeme v únorové Cestě.

Y	D	E	L	O	K	H	J	O	S	E	F
D	J	N	I	N	Á	V	O	T	U	P	E
Í	E	N	A	N	D	Ě	L	É	A	D	I
K	Ž	R	A	A	A	Z	O	S	Í	C	R
Y	Í	D	R	R	I	D	P	T	R	L	A
K	Š	Y	I	S	O	A	Ě	D	E	N	M
Č	B	Á	Ř	R	S	Z	U	J	V	L	Š
I	M	E	Ý	I	A	M	E	É	E	Á	J
L	D	S	T	V	P	D	L	N	I	S	O
S	I	E	S	L	Í	C	H	O	S	Í	K
E	L	A	A	S	É	R	E	S	I	A	O
J	K	T	P	Á	N	M	A	E	T	L	P

ANDĚLÉ	JESLIČKY	MESIAŠ	PUTOVÁNÍ
BETLÉM	JEŽÍŠ	MUDRCI	RADOST
DARY	JOSEF	NADĚJE	SPASITEL
DÍKY	KLID	NAROZENÍ	VÍRA
DÍTĚ	KOLEDY	PÁN	
HVĚZDA	LÁSKA	PASTÝŘI	
CHLĚV	MARIE	POKOJ	

Blahopřejeme výhercům soutěže z říjnového čísla (tajenka: Mučedník a svědků Páně):

Vojta Protiivánek z Nákla
František Jindra z Příbrami
a Marek Malýukh z Kolína

7

Děti u Bibli

7. Narození Ježíše

Vánoční příběh o Ježíšově narození je notoricky známý, ale přesto nás vždy znovu a spolehlivě dojme. Zároveň je však velmi dramatický a napínavý. Jistě si tedy zaslouží, abychom jeho připomenutím uzavřeli náš krátký seriál o dětech v Bibli. Vždyť dítě Ježíš je tím největším darem, který lidé od Boha dostali!

Vánoční příběh byl samozřejmě mnohokrát převyprávěn a najdete jej v každé dějepprávě či dětské Bibli. Pokud jej budete hledat v původním biblickém textu, musíte si nalistovat dvě evangelia

– Lukášovo a Matoušovo. Nejpodrobněji se Ježíšovu narození věnuje Lukášovo evangelium, ve kterém najdeme popis Mariina setkání s andělem Gabrielem, který jí oznámil, že se jí narodí Boží Syn. Dále se tu dočteme o setkání Marie s Alžbětou a ve druhé kapitole nalezneme vyprávění, o Vánocích nejčastěji čtené, o putování Marie s Josefem do Betléma a vlastním Ježíšově narození, o němž se jako první dozvěděli pastýři, kteří se přišli Ježíšovi poklonit. Příběh dále pokračuje popisem setkání se Simeonem a Annou.

Vedle toho Matoušovo evangelium vypráví příběh spíše z pohledu Josefova – zmiňuje, jak k němu anděl hovořil ve snu, aby mu vysvětlil Ježíšovo narození, a později ho také varoval před

Neakreslila: Lucie Krajčířková

Hra se slovy

Je tu další hra se slovy, tentokrát začínajícími na písmeno V. Je to příběh o tom, že ne pro všechny jsou Vánoce svátky klidu, míru, lásky, štěstí a milosrdenství. Tak co, přidáte se a pošlete nám své vlastní nápady?

Vánoce ve vlaku

Výjimečný vlak vezl vybrané VIP výtečníky vstříc velkolepé vánoční veselici. Vlak vyrazil včas. Vyšla Večernice. Všichni vychutnávali velkolepou

výpravu - vyhlíželi ven, veesele volali vypravčí, vypili vychlazené víno, vidličkou vyzobávali vynikající vepřové výpečky, vanilkové věnečky, vdechovali výraznou vůni věkovitých vagonů, vychvalovali vybavení. Ve vlaku však vzápětí vznikla výtržnost. Ve vagon vnikl vyhladovělý vyhublý výrostek. Vypadal vyčerpaně. Volal: „Vodu!“ Výletníci však výrostka vhodili ven. „Vagabundi!“ vyprskli vztekle. Vánoce vyžadují vkusné, veselí!

Správné řešení ze str. 1:

Ovečky navíc; vyšší dveře na domě vlevo dole; kameny v popředí; stromy v pozadí; chybějící okénko

Herodem a poslal s rodinou do Egypta. U Matouše také najdeme vyprávění o třech mudrcích (králích), kteří se dozvěděli o narození nového krále a vydali se na dlouhou cestu, aby se mu poklonili a přinesli mu své dary.

V mnoha rodinách stále ještě dodržují zvyk čtení biblického příběhu o Narození Ježíše v úvodu štědrovečerní večeře.

Pokud tomu tak u vás není, zkuste to a uvidíte, že to bude moc krásné!

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Oslík a kravička

Příběh o narození Ježíška v betlém-
ském chlévě dobře známe. Většinou se
však soustředíme na hlavní postavy,
a proto nám mohl uniknout rozhovor
mezi kravičkou, která chlév obývala,
a oslíkem, jenž přivezl unavenou těhot-
nou Marii. (Možná namítnete, že podle
tradice to nebyla kravička, ale volak –
omlouvám se, do příběhu se mi kra-
vička hodila víc:-)

„No to jsou k nám hosti! Snad si nemys-
líte, že se sem všichni vejдете? Vždyť
tady je místo tak akorát pro mě – můj
hospodář skutečně ničím neplytvá!“
„Promiň, kravičko, že jsme ti takhle
pozdě vpadli do domu. Jsme už ale
strašně unaveni a nikde jinde není
místo. Nesi jsem svou paní celou cestu
až z Nazaretu a věř mi, nohy a záda mě
bolí jako nikdy v životě.“
„No dobře, dobře, tak si na chvíli
lehni tady do koutka. Ale to snad ne?
Co se to chystá ta tvoje paní provádět?“
„Obávám se, že bude rodit.“
„Cože? Tady? V mém domě? Vždyť já tu
na to vůbec nejsem zařízená!“
„Jinak to nejde, musíme se modlit, aby
všechno dobře dopadlo.“
„Já to nechápu, to jí nikdo z lidí
nepomůže? Co já vím, vždycky se toho
kolem lidských mádat tolik nadělá –
ohřívá se voda, všude běhají ženské
s čistým plátnem... A je tu zima!“
„Tak už se uklidni, kravičko, učičtě
všechno dobře dopadne. Podívej, paní

je docela klidná a to je přitom její první
dítě.“

„Klidná, klidná – já mám pocit, že je
spíš vyčerpaná a zmrzlá, pojd' trochu
blíž k ní, snad ji aspoň maličko zahře-
jeme svým dechem.“

„To je dobrý nápad, budeme ji
a děťátko, až se narodí, zahřívát.“

„Stejně je to ale ostuda, že jí nikdo z lidí
nepomůže. Podívej, je tak mladá! To já,
když jsem měla první telátko, běhali
kolem mě jako pomnutí, jak se báli,
aby se něco nezvrto. A krátce nato mi
ho vzali...“

„Tak už to v životě chodí. Kdoví, jaký
bude život tohoto drobečka. Podívej,
už je na světě!“

„To je krásné děťátko! Nejráději bych ho
omyla svým jazykem jako své telátko,
myslím ale, že je pro lidské dítě příliš
drsný.“

„To nevádi, jen pěkně dýchejme, ať je
v teple!“

„Podívej, oslíku, přicházejí další lidé!
Sem už se ale opravdu nikdo nevejde...“

„To jsou pastýři! Kianějí se tomu dítěti
a přinášejí mu dárky! To jsem blážen...“
„Já tomu taky vůbec nerozumím,
tenhle můj chlív, stranou od všech
domů, nikdy nikdo nenavštíví, často
i hospodář mi sem zapomene přinést
čistou slámu, a najednou je tu tak živo!
Co to všechno znamená?“

„A podívej se ven, kravičko! Vidíš ty
hvězdy, jak jasně září? Takhle silně
nikdy nesvíí. Jsem si jistý, že dnešní

Neakreslila: Lucie Krajčířiková

noc je výjimečná a to dítě, které se na-
rodilo u tebe doma, není jen tak obyčej-
né!“

„Myslíš, oslíku? Proč se ale narodilo
v chudém chlévě a bez pomoci?“

„Sám tomu nerozumím. Svět je příliš
složitý, aby ho hloupý osel jako já
pochopil. Cítím však, že tahle chvíle je
důležitá a my v ní máme svůj úkol.“

„Máš na mysli zahřívát to dítě?“
„Ano, zahřívát ho a modlit se, aby bylo

v pořádku. Podívej, jeho maminka se na
nás vděčně dívá, tak to asi děláme
dobře.“

„Máš pravdu, oslíku. Budeme je zahřívát
tak, že se o nás jednou bude všude
vypravovat!“

„Přesně tak, kravičko!“

Jana Krajčířiková

Cesta na půlnoční

Bylo to o Vánocích 1956. Bylo mi sedm let, a tak jsem se této cesty osobně nezúčastnil, ale z vypravování bratra Zdeňka a mého otce si na to pamatuji.

Můj otec, tehdy farář naší církve ve Voticích, sloužil běžně půlnoční v Miličíně ve 22 hodin, pak rychle přešel do Votic, kde půlnoční začínala ve 23.30 hodin. Bohoslužby naší církve v diaspoře Miličín se tehdy konaly v místní sokolovně a dlužno podotknout a poděkovat místním Sokolům, že ani v dobách nejužší totality nedělali problémy a vždy ochotně sokolovnu k bohoslužbám zapůjčili.

V roce 1956 probíhala celkem normální zima i u nás, na České Sibiři. Nic nenasvědčovalo tomu, že by mělo být zrovna na Štědrý večer „psí počasí“. Odpoledne na Štědrý den si tatínek připravil auto na cestu, Praga Baby, rok výroby 1933. To znamenalo nejen zkontrolovat provozuschopnost, ale i nanosit teplou vodu do chladicího systému vozu, protože systém neustále trochu tekla, a tak nebylo možno použít nemrznoucí směsi, které se v té době začínaly objevovat na trhu. Pak auto trochu projel, aby ho prohřál, zajel opět do garáže a oblékl „Bejbinu“ do starého kabátu, aby tolik nevychladla a aby motor šel pohodlně nahodit klikou, protože startér trvale zlobil. Rodinná štedro-večerní večeře se vydařila, ale jaké všechny dárky mi Ježíšek přinesl, si už

věru nepamatuji. Kolem osmé večerní hodiny začalo sněžit a postupně přidávalo na intenzitě. Mráz nebyl velký a sníh byl vlhký. Po deváté večerní již byla úplná metelice. Tehdy bylo všeobecně známo, jak „rychle“ voticí silničáři reagují na meteorologické podmínky, a tak maminka zrazovala otce od cesty na půlnoční do Miličína. „Zavolej tam! Omluv se, že je hrozná vánice, oni to pochopí!“ Na to jí otec odvětil: „Copak mohu zklamat 40 bratří a sester, kteří se na půlnoční těší?“

Bylo rozhodnuto. Na „pomoc“ na cestu si s sebou vzal mého, bezmála jedenáctiletého, staršího bratra Zdeňka. O dnešních zimních pneumatikách se nám tehdy mohlo jen snít, jezdilo se na pneumatikách, které se sehnaly. Dávaly se běžně 2x i 3x protektorovat a taková životnost „gumy“ nebyla velká.

Vyjeli! Po prohrnutí a posypu silnice ani památky. Sněhu zatím napadlo asi 20 cm a pokud byla silnice kryta lesem, dalo se jet, i když to trochu klouzalo. Potíže začaly za Hostišovem, který je otevřen k západu. Přibývaly i závěje. Silnice nebyla tak široká a označená jako dnes. Tam, kde silnici lemovaly patníky, telegrafní sloupy nebo stromy a občas se ukázala i odrazka,

tam se silnice vyrýsovala. Ovšem bílé kamenné patníky splývaly s metelící. Reflektor „Bejbinu“ těžko prosvěcoval vánice, a tak u Oldřichovce, kde je opět silnice otevřena k západu, musel bratr Zdeňka vystoupit, jít před autem a vyšlapávat krajnici, protože v těchto místech byla před autem jenom bílá pláň. V jednu chvíli úplně zmizel! Spadl do příkopu u propustku pod silnicí, protože se nedalo určit, kde končí krajnice a kde začíná příkop, celý zavátý sněhem. Les Bábeník za Oldřichovcem opět trochu kryl silnici, ovšem na úbočí kopce Kalvárie nad Miličínem opět začaly půlmetrové závěje, které musela „Bejbina“ prorazit...

Těch 10 km do Miličína jeli snad hodinu. Půlnoční v Miličíně začala s mírným zpožděním. Pak zase honem do auta a zpět do Votic za stejných podmínek. Naštěstí v lese pod Bábeníkem minuli „probudivší“ se voticí silničáři, kteří ovšem zatím jenom prohrnuli, ale nespali. Prohrnutá byla jen polovina silnice, a tak jeli až do Votic celou cestu vlastně v protisměru.

Půlnoční ve Voticích začala asi se čtvrt-hodinovým zpožděním. Na Hod Boží byly bohoslužby ráno ve Voticích, odpoledne v Mladé Vožici, na Štěpána ráno v Neustupově, odpoledne ve 14 hodin opět v Miličíně a v 16 hodin v Mezni. Na Mládátka odpoledne bylo ve sboru uváděno dětské vánoční pásmo.

Inu, farářské Vánoce!

Václav Šustr, tehdy ještě ml.

Kdybych to byl věděl

Kdybych to byl tenkrát věděl, když ti dva cizinci klepali na mé dveře, kdybych to byl věděl, co se z té záležitosti stane, byl bych jim nabídl tu nejlepší světnici. Vlastní rukou bych byl ty dva uvedl nahoru a pro ženu by mi nebylo nic dost dobré. Byl bych jí dal k dispozici služku, aby jí stála k pomoci v těžké hodině. A pro to dítě, teď, když už to všechno vím, bylo by dobré jen to nejlepší. Tu krásně pomalovanou kolíbku z půdy, to vzácné staré dědictví, co patří už stovku let naší rodině, tu bych byl snesl. To by v ní dítě vypadalo úplně jinak než v jeslích tady ve stáji. Tedy, kdybych byl věděl, že...

Ale, řekněte přece sám, co je to za způsob, takhle vystupovat! Člověk přece musí vědět, jak na tom je s Pánem Bohem a se světem. Tu musí mít všechno svůj pořádek. Jak jsem na tom se světem, už vím, tady se vyznám. A až do nynějška jsem si taky myslel, že si vím rady, jak je to s Pánem Bohem. Je docela nahoře a my jsme dole. On je tam, kde je všechno jasné, takové vrchnostenské a člověk může jít jen do kolen, jestli chce s Pánem Bohem mít vůbec něco společného.

A co teď? Ba, kdo by si byl pomyslel, že se k takovéhle příhodě mezi námi a Pánem Bohem něco rozhybe a jednomu se rozviklají měřítka. Kampak by člověk přišel, kdyby se všechno zpřeházelo páté přes deváté? Ještě dneska nemohu než kroutit hlavou, když na to pomyslím. Tady stojí ti dva, žena ve vysokém stupni těhotenství, to se přece pozná na první pohled. „Ne, abys na to přistoupil,“ pomyslel jsem si, „to udělá jen rozruch. A zrovna teď tohleto nemůžeš potřebovat, když je dům plný.“

Kdyby měli při sobě alespoň něco zvláštního, něco na ten způsob, co by mě upozornilo: dej pozor, s těmi dvěma to má něco do sebe! Neboť - to jsem se naučil - jak zacházet s velkým panstvem. Ale takhle? Co myslíte, jak byste se byl zachoval vy, kdybyste byl hostinským? No, to bych rád věděl!

Ale teď jsem se octl v té historii a stojím tu po všecka ta staletí jako černá ovce. A přece i já bych chtěl být taky někým, kdo si říká: „Až přijde On, dám si na všem pořádně záležet.“ Jenže proč musel zrovna takhle přijít?

Z pozůstalosti po svém otci vybrala M. Jarolímová, J. Kuhn (z němčiny přeložil M. Duchánek)

Tajemství vánoční hvězdy

Starej Zachariáš z našeho baráku mi vždycky říkal: „Josefe, najít tu správnou holku pro celý život, na to potřebuješ úplně jiný voči, než kterejma koukáš na tenhle svět.“ - Sedával celý dny před vratama na rozvrzaný lavičce, na požádání četl lidem z ruky a tvářil se při tom jako prorok. Dost mě tedy hejbal žlučí, jednak tím, že mi říkal Josefe, a já se od jakživa jmenuji David, ale hlavně proto, že pořád kejval hlavou a usmíval se jako děd Vševed. Určitě si myslel, že do mě vidí jak do hubený kozy. Takovej vlezlej chlap vám prostě dokáže jít na nervy, jen co je pravda.

Co se týče holek, tak to se u mne trefil do černýho. Většího nekňubu byste pod sluncem asi nenašli. Ne že by se mi žádná nelíbila, to ne, ale buď se z ní vyklubalo pořouchlý stvoření, který se v jednom kuse hihňá a po vás chce, abyste ji bavili, a nebo jsem prostě vybuchl já a nedostal ze sebe ani slovo. – „Co zíráš, vejre,“ řekla mi jednou kráska s alabastrovým obličejem a andělskýma očima. Uzemnila mě dokonale, a pak že láska je něco povznášejícího. Celou noc se mi o ní zdálo, bál jsem se zavřít oči, aby se přede mnou nezjevila a neopakovala znovu tu příšernou větu. Asi zůstanu do smrti panie.

Ráno seděl Zachariáš před domem a vševedoucně se usmíval. Pro jistotu jsem ho ani nepozdravil, aby zase nezačal s tím svým – Josefe: ale stejně mě naštvál. Nejradši bych mu řekl něco o domově, kam by ho měli šoupnout, a bylo by po úsměvu. Asi to tušil. Mlčel a díval se do nebe. Ten dědek měl přímo rentgenovej pohled. Říkalo se o něm, že umí vykládat i sny, dokonce prý předpověděl poslední válku. A někdo takovej musí bydlet zrovna v našem baráku. Jak to vlastně myslí s těma jinejma vočima? Dumal jsem tehdy prakticky bez přestání.

A pak jsem ji potkal. Stála u pokladny a z jejího rozpačitého obracení kapes jsem pochopil, že nakoupila „nad poměry“. Naštěstí jí chybělo jen pár korun. Moje nová, právě objevená láska měla oči jako moře a já po nich s překvapením plul, laskal se na těch vlnách radosti, nořil se pořád hlouběji do modrého oceánu, až mi konečně došlo, že ty perly v černých vlasech, hebkejš jako samet, jsou vlastně kapky deště. Kdyby to šlo, koukal bych jí do očí celou věčnost. Pane, co tam všechno bylo k přečtení – já si na jednu připadal hrozně jistej, že tahle šmolgově modrá knížka byla napsána jen pro mne. Musím ji představit starýmu Zachariášovi, blesklo mi hlavou.

Jmenovala se Marie, asi jsem vám to ještě neřekl. Zrovna tak jako to, že Zachariáš zemřel dřív, než jsem se stačil s Marií poprvé objevit před domem. Celý život mi lezl na nervy, a teď, když jsem potřeboval slyšet jeho názor, klidně si umřel. Ale určitě by potvrdil, že ona je část mého srdce, která se bůhví proč toulala osmnáct let po úplně jiných cestách, a je jasný, že patříme k sobě. Obejmout ji, zabořit svůj pihovatej nos do jejích vonících vlasů a snít, zatím co starej Zachariáš se určitě zase usmívá, protože na víc, než co tady vyprávím, jsem se nikdy nermoh.

Čekával jsem na Marii u pouliční lampy poblíž jejich domu. Hypnotizoval jsem domovní dveře a když se v nich konečně objevila a zamávala mi na pozdrav, pocítil jsem pokaždý vzrušení – jako by mnou projel elektrický proud ze sloupu, o kterej jsem se opíral.

Procourali jsme všechny parky ve městě, kina, výstavy, divadla, občas na skok do kavárny, kde jsme v koutku srkali kafe, a já se těšil, že se venku zase vezmeme za ruce, ať si třeba chumelí a mrzne, tahle podzimní láska je můj osud a všechno se ve mně svírá v předtuše milostnýho tajemství a je to tak krásný, až to nemůže být pravda. Jenže i slunce má své stíny, měsíc zatmění a hvězdy po čase taky padají z nebe na zem. Copak mi řekne má mlčenlivá královna, až přijde náš den?

Nejsem jasnovidec, to byl jen starej Zachariáš, kterýho jsem dobře znal, a jestli nebyl, tak to o něm aspoň všichni tvrdili a mohla to být klidně pravda. Marie totiž byla v jiném stavu, čekala dítě, byla těhotná, měla porodit, slehnout a já nevím, jak se tohle dá ještě nazvat, zkrátka byla v šestým měsíci a my se znali necelé tři. Když mi to řekla, dívala se mi do očí, tak něžně, klidně a odevzdaně, až jsem konečně pochopil, že se jí opravdu narodí dítě a já se nikdy nedovím, komu vlastně patří. Nemoh jsem dělat vůbec nic, stál jsem jako ochrnutý, nohy i ruce mi zkameněly, vrostl jsem do zmrzlýho listí jako jeden z opadaných stromů v tom parku, kterej byl poslední dobou o hodně víc než můj domov.

Když má člověk jiný voči, než co s nima dřív pozoroval tenhle smutnej svět, vidí najednou všechno jinak. A já věděl, že bez ní nemůžu žít, musím ji chránit, prostě ji neopustím, i kdyby mě o to prosila. Dokážu to?

Nevím, proč mi to ten dědek dělá, ale v noci se mi zdálo o starým Zachariášovi. Snad bych byl ochotnej uvěřit i tomu, že Marie čeká to dítě s ním. V tom snu měl stejný voči jako vona, nikdy před tím jsem si tý podoby nevyšiml. Asi začínám bláznit.

Čas letí jako ztřeštěnej, za okny už zase poletuje sníh a já se musím rozhodnout.

Samozřejmě jsem nakonec jel s ní. Patříme k sobě ať se děje, co se děje. Jen jsem se zeptal, jestli mě má ještě ráda. Jako nikoho jinýho na světě – to mi řekly její oči, moře mého života s velkým tajemstvím na samým dně. U příbuzných jsme dopadli špatně, nechtěli raději nic slyšet, a tak nás vlak nesl dál, uháněl mezi zasněženými lány polí, projížděl města, která polykala naše úspory i naděje, že právě tady se uchytíme.

Na jednom malým nádraží mě Marie chytla za ruku, tvář se jí zkrivila bolestí a já poznal, že je to tady. V čekárně už nikdo nebyl, hrstka cestujících, zachumlaná v kabátech, prošla před malou chvílí nevšímavě kolem a pak zase zaduněly koleje a perón ztichl. Marie dýchala zprudka a stále se mě křečovitě držela. Políbil jsem ji na čelo. Vděčně se na mě usmála, teď už na nás oba, protože ten druhý se neodbytně hlásil k životu.

„Propánajána, kam jezdíte s ženskou v takovýh stavu?“ podivil se nádražák za přepážkou a běžel k telefonu. Sanitka přijela za pár minut. Pomohl jsem jí do vozu, rádio v kabině u šoféra vyhrávalo koledy. A na černým nebi (nebo to byly vlasy patřící Marii, jediný lásce mého života?) svítila velká sněhová vločka. Blížila se ke mně, letěla stále blíž, zářila jako vánoční hvězda, záhadná a tajemná, třpytící se a chladivá. Dopadla tiše na mé řasy a stékala dlouhým pramínkem po tváři až k ústům. Byla slaná jako moře, slza štěstí, má nebeská hvězda, otevírající oči k novému poznání. Mlč, moje lásko, mlč a pozoruj nebe. Ten nekonečný průjezd do věčného domu, kde už čeká starý Zachariáš a usmívá se našemu tajemství.

Jan Schwarz, NO Bratislava

Květa Fialová vzpomíná na Vánoce svého dětství

Vánoce miluju celoživotně. Mám vůbec ráda oslavy a toto jsou oslavy rodinné a celosvětové. Jako dítě jsem bydlela s rodiči a sestrou Blankou na Slovensku, u Filáková, žili jsme na velkostatku. O tři roky starší Blanka a já jsme byly na Štědrý den odpoledne schované za plentou a nejedly jsme v naději, že uvidíme zlaté prasátko. Všem jsme věřily. Celým srdcem. „Podívej, světýlko, letí andělíček, za oknem slyším Ježíška s dárky.“ Byl to nádhernej pocit. Ta sugestibilnost a opravdovost dětství je něco úžasného. Čistá studánka, ze které pak nabíráte vodu po celý život. V podvečer rodiče rozdali dárečky dětem zaměstnanců a potom jsme měli rodinné Vánoce my. Blanka i já jsme dostávaly drobnosti a měly jsme z toho obrovskou radost, byly jsme za všechno vděčné, celé rozzářené a blažené. Řekla bych, že dnes děti dostanou až příliš mnoho dárků a luxusních, a je těch dárků zbytečně čím dál víc. Možná to říkám ze svého stoletého pocitu, ale nebyli jsme chudí, přesto byly dárky prosté. Dostala jsem panenku, datle, bačkúrky a ocitla jsem se v sedmém nebi. Vůbec mi nepřišlo na mysl, že bych mohla dostat dvacet dárků.

Když si vzpomínám na dětské Vánoce, tak si uvědomuji, že maminka tihla k buddhismu a tatínek byl evangelík, jsme křtěné evangeličky. Na Štědrý den pravidelně četl z Bible, předčítal z textu evangelií, zpívali jsme Narodil se Kristus Pán, měli jsme malou pobožnost před večeří. Pak se večeřelo, popřáli jsme si hezké Vánoce a jedli rybu. Maminka rybu nechtěla, ta nikdy nic živého nejedla. Bylo by to proti jejímu přesvědčení. Z dětství si pamatuju zelňačku, která se vaří na Liptově. Ve všech rodinách nakládají zelí, takže mají báječný kyselý nálev. Do něj se dá domácí klobása. A připravíte si takzvané černé nudle. Nastrouháte brambory, přidáte hrubou mouku, sůl, vajíčko můžete, nemusíte. Těsto rozválíte. Je to trochu pracné, protože se to lepí. Placka je silnější, ne jako na normální nudle. Nakrájíte na proužky, ale dejte pozor, aby se vám neslepily, uvaříte. Do prostředku stolu postavíte mísu s bramborovými nudlemi a do zelňačky si každý nabírá nudle podle chuti. Na dochucení můžete přidat i kyselou smetanu. Eda Cupák byl pověstný kulinář a tento recept ode mne převzal. Tohle byla za mého dětství na Slovensku štědrovečerní večeře, protože si ji lidi připravili ze svých prostředků, z domácích zásob, ryby pro ně nebyly tak snadno dostupné.

Ke konci války jsem žila s rodiči a se sestrou Blankou v Borohrádku u Chocně. Obě jsme rády recitovaly a zůstalo nám to dodnes, sestra se také totiž stala herečkou. Takže toho válečného Štědrého večera jsme se, Blanka a já, chystaly recitovat Erbenův Štědrý večer. Měly jsme strach, abychom to nezbreptaly, vždycky jsme totiž měly trému z přísného tatínka, který se k nám děvčatům choval obvykle po vojensku stroze. Všechno šlo dobře, až do okamžiku, kdy jsme měly říci vrba hrbatá. Zrádné slůvko nám uklouzlo a my jsme vyslovily hrba vrbatá. Ze strachu, z napětí, jsme se začaly divoce smát. To tatínka, který byl velmi vznětlivý, dopálilo. Rozkřikl se, že ruší Vánoce, že si je nezasloužíme, přitom rázně popadl stromeček, stojící u stolu, vedle kterého jsme zkroušeně stály, a vyhodil ho oknem ven. Velmi klidná a laskavá maminka se samozřejmě snažila situaci urovnat, pokoušela se vysvětlit, že přebrept nebyl schválně, že jsme ještě děti a citlivé a z přísnosti je třeba alespoň o svátcích trochu slevit. Ale i to patří k Vánocům: smíření, odpuštění a snaha o pochopení. Máme být přece lidmi dobré vůle.

Olga Nytrová

(P. Hořec, O. Nytrová: HERECKÉ SVÁTKY, září 1997.

Autorizováno 23. 9. 1997)

Prosincové ticho

Olga Nytrová

*Tichost snášejších se sněhových vloček uklidňuje
a pokrývka z nich připomíná bílý kment
Světýlka v oknech mají dětskou hravost
vánoční svícny majestátně září*

*Pohlazení je to nejtíší
co duše očekává*

*Srdce se podobá nejmenšímu světýlku
které spojeno s Láskou
nikdy nezhasíná*

Slova našlapují po špičkách

Olga Nytrová

*Vánoční květ rozjasnil prostřený stůl
naslouchá bramboříkům na okně
jedloví voní slabikami pryskyřice
Ve vůni vanilkových rohlíčků
náhle rozpoznávám purpuru dětství*

*Svíčky s obrázkem Betléma
mají neklidnější plamen
jaký je člověk schopen vnímat
A slova našlapují po špičkách
ve svatém prostoru Lásky*

Sto let českých bohoslužeb na Vodňansku

"Voněly vodou večery vodňanských výlovišť..." Tak trefně vystihl lyrický básník jihočeské krajiny Ladislav Stehlík tóny tohoto poetického kraje dávné české reformace. Zcela se však vytratila vůně poezie v roce devatenáctém před 100 lety. K pochopení změny je nutné přiblížit si sociální a politický kontext oné doby.

Mladý stát se tehdy trápil tragickými následky konce 1. světové války. Zemědělství neprodukovalo dostatek obilovin a píce, zásoby včetně osiv byly během války rekvírovány, počty zemědělského dobytka se kriticky snižovaly, nebylo čím jej krmít. Zkušení hospodáři a velká část mužských pracovníků narukovala a pokud přežili válečné útrapy, vraceli se do svých usedlostí mnohdy kriticky tělesně postižení, často nevyléčitelně ochotnění. Ve městech vládla bída a hlad. Rozmáhaly se infekční choroby, zejména španělská chřipka, se kterou si tehdy zdravotnictví nedovedlo poradit. Průmysl ztratil někdejší zahraniční trhy, uchvácené konkurencí z vítězných a neutrálních zemí. Výroba také vážila pro nedostatek některých surovin; noví malovýrobci se nemohli uplatnit, protože jim chyběl in-

vestiční kapitál. K tomu ještě přibývaly nepokoje politické, jak ze strany českých Němců, prosazujících si vlastní příhraniční stát odtržený od republiky, tak i politický extrémismus krajní levice, která si ve společensko-politické krizi prosazovala vlastní, sociálně rozvracející agendu. Obyvatelé nehledali v této situaci církevně náboženské tradice, ale potřebovali od duchovenstva povzbuzení a útěchu duchovní, etickou i psychologickou, i oporu občanskou. Té se nemohli dosáti od zkonstatělého aparátu vyššího římského kléru, společenství odcizeného a nechápajícího myšlení a potřeby prostých občanů, odloučeného od národního povědomí a mnohdy ani neznajícího dobře řeč obyvatelstva. Vodňansku se ale dostalo požehnání v podobě osvícených jedinců v oblasti kulturní, duchovenské i politické, kteří zde

vyrostli či působili již ke konci druhé pol. 19. století. Byli to činitelé duchovenství, literáti, představitelé české samosprávy i podnikatelé, kteří chápali potřeby a tužby obyvatelstva a dokázali se za ně svými schopnostmi zasazovat. Jen namátkou uvedme trojici českých spisovatelů Zeyera, Heritese a Mokrého, či hudebních umělců Kociána, Ondříčka a Kubelíka. Město láskyplně udržovalo a rozšiřovalo historickou knihovnu, kdysi dar městu Janem Kampánem-Vodňanským, jedinečnou to sbírku inkunábulí a paleotypů (prvotisků a raných tisků), ba i rukopisů pocházejících z lekcionářů až z doby husitské. Konečně pak zde působili i průkopníci novodobé duchovní hudby ve zdejším děkanském chrámu, Gregora a Martens. Mikoláš Aleš se zasloužil nejen o výzdobu chrámovou, nýbrž i o umělecké uchování historických památek z dob, kdy tento chrám sloužil k bohoslužbám utrakvistů i českých bratří. Maloval tu dlouhá léta i Jan Zrzavý. Děkanský chrám Narození Panny Marie

 100 let služby Bohu pomocí člověku
Církev československá husitská

Církev čs. husitská v Hodoníně vás srdečně zve na:

Vánoční bohoslužby

Přineste si s sebou jakékoli hudební nástroje, včetně zvonečků, hrkátěk a řukátěk... Budeme společně hrát a zpívat koledy.

4. neděle adventní / 22. prosince v 9.00h
Boží hod vánoční / 25. prosince v 9.00h
I. neděle po Vánocích / 29. prosince v 9.00h

Modlitebna Církve čs. husitské / Dvořákova 2

Zváni jsou všichni lidé dobré vůle.

patřil pod nadaci, patronát a správu městského zastupitelstva. O jeho finančních výdajích, včetně platu a odměn děkanových, tedy rozhodovala městská rada. Ta byla, včetně starosty, tehdy purkmistra, vychovávána v naprosté většině vlastenecky a z tohoto pohledu rovněž vždy jednala. Zde je třeba upřesnit, že v chrámu se postupně, v infinitesimálních změnách objevovaly prvky české bohoslužby již po delší dobu, než se tak stalo v plném rozsahu před 100 lety. Přispěl k tomu v r. 1917 příchod Josefa Píchy do Vodňan jako ředitele městské hudební školy a zároveň regenschoriho děkanského chrámu. Posléze pak nástup zanícených mladých kaplanů, Zadáka, Čerovského a Jelínka, jakož i vlastenecko osvětová činnost katechety Floriána Fencle.

Počátky formování bohoslužeb lze klást do července 1918, konání památkové tryzny na svátek M. J. Husa. Tehdy mladí kaplaní sloužili v chrámu mši za samostatnost národa československého. Mše byla ještě vykonána dle platného církevního rituálu, ale kázání bylo prosloveno na paměť M. Jana Husa, Cyrila a Metoděje a sv. Prokopa, poustevníka českého... Pěvecký sbor přednesl staré národní písně z českobratrských kancionálů a mše byla ukončena husitským Otčenášem a národní hymnou. Událost měla ohlas v krajin-ských listech a v Národní Politice vyvolala záplavu žádostí kněží i laické veřejnosti, jak byla tato mše provedena.

Děkan ke změnám mlčel, ale ač mše dále nesloužil, účastnil se jich, jak mu bylo předepsáno smlouvou. Byl přece jen na výplatní listině městské... Nadále se pak mší ujali kaplané, kteří postupně přidávali liturgické změny. Na sv. Václava byla nahrazena modlitba Pater Noster husitským Otčenášem, 'Ite, missa est' nahrazeno slovy 'Dokonáno jest'...

V roce devatenáctém pak docházelo k dalším úpravám mší, dle možností a hudebních i textových pramenů, které měl regenschori Pícha i kaplané k dispozici. Mše byla sloužena i podle českého misálu Baudyšova z konce 19. stol. Zejména jim ale sloužily jako zdroje staré kancionály literátské. Do bohoslužeb se vkládala prvokřesťanská kréda, Athanasiovo, Nicejsko-cařihradské, ba i vyznání Mojžíšské. Ve stejném duchu pak docházelo i k úpravám českých obřadů křtících, svaatebních a pohřebních. Konečně v prosinci 1919 vydává vydavatelství Národní Politiky 1. sešit Českého misálu autorů Klubu reformního duchovenstva s ilustracemi M.

Alše. Krátce předtím vyhlásil budějovický biskup Hůlka přísný „interdikt“ bohoslužeb v češtině a jakýchkoli úprav textu mešních, s vyhrůzkou církevního trestu a odkazem na kánon římský. Zákaz měl nejspíše paralyzovat vydání Českého misálu, taktika, jež se biskupství nevyplatila. Městská rada zákaz odmítla a ignorovala, veřejnost i někteří církevní činitelé zorganizovali protestní akci proti svévolnosti Hůlkově.

Vánoční bohoslužba proběhla důstojně a mohutně dle touhy veřejnosti i městských představitelů. Sám děkan se rozhodl dle Českého misálu a v gregoriánském nápěvu sloužit mši v češtině, pěvecký sbor pak vyzpíval Rybovu Českou mši vánoční a o dojaté veřejnosti Vodňanska se rozepsal všecken jihočeský krajin-ský tisk.

O vodňanských bohoslužbách se záhy dozvídá v Plzni dr. Farský. Ihned se tehdy domluvili s Fenclem a Píchou na přednášce, která se konala v lednu 1920. Zde se při setkání dr. Farský s Píchou velmi osobně sblížili a jejich vzájemná plodná spolupráce trvala až do Farského odchodu na věčnost. Rok před ním pak přichází Pícha do Prahy na dejvickou fakultu vyučovat duchovní hudbu a liturgický zpěv. Na závěr je vhodné zmínit se i o dalších osudech těch, kteří se zasloužili o vývoj českých bohoslužeb na Vodňansku. Jejich osudy byly stejně pestré jako vývoj církevních vztahů v raném meziválečném Československu. Ze tří kaplanů se jeden stal farářem CCŠ(H) v pošumavských náboženských obcích, druhý pak odešel do státní správy, třetí se vrátil do katolické

církve; bylo s ním zacházeno velmi přívětivě. Katecheta Fencel, který se bez protestu podrobil Hůlkovi, když byl vyzván "ad audiendum verbum", nebrániv se jako poslušná ovečka, a donucen jednat proti původnímu vlastnímu přesvědčení, byl morálně zdiskreditován. Nu a děkan chrámu vodňanského - dostalo se mu zlaté klece v předčasném pensionování...

Slavomír Pícha

Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí

pondělí 23. 12. 2019, 19.00
CANCIONETA PRAGA & piano
Lukáš Jindřich - dirigent
F. SCHUBERT, Ch. GOUNOD, W. A. MOZART,
KOLEDY A LIDOVÉ PÍSNĚ Z CELÉHO SVĚTA

čtvrtek 26. 12. 2019, 19.00
CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA
Štěpánka Heřmánková - soprán
Miroslav Laštovka - trubka
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, Ch. GOUNOD

pátek 27. 12. 2019, 19.00
CAMERATA PRAGENSIS ORCHESTRA
Aleš Bárta - varhany
J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, A. VIVALDI, W. A. MOZART

sobota 28. 12. 2019, 19.00
VIVALDI ORCHESTRA PRAGA
Václav Návrat - housle
Yvona Škvárová - mezzosoprán
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK

neděle 29. 12. 2019, 19.00
CANCIONETA PRAGA & piano
Lukáš Jindřich - dirigent
F. SCHUBERT, Ch. GOUNOD, W. A. MOZART,
KOLEDY A LIDOVÉ PÍSNĚ Z CELÉHO SVĚTA

Změna programu vyhrazena.

Ilustrace: Tomáš Altman

100. výročí Církve československé husitské

Slavnostní bohoslužba

kterou povede patriarcha ThDr. Tomáš Butta
spolu s biskupským sborem

se koná

v sobotu 11. ledna 2020
ve 14 hodin v chrámu sv. Mikuláše

na Staroměstském náměstí v Praze

varhany - Michal Hanzal

trubka - František Bílek

sólový zpěv - Martina Bauerová

sborový zpěv - smíšený pěvecký sbor Mikrochor

pod vedením sbormistra Lukáše Prchala

